

สรุปพระพุทธศาสนา Final ม.6 ภาคเรียนที่ 2

หน่วยที่ 5 การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

ประโยชน์ + ความหมาย (3 ข้อ)

ความหมาย ฝึกจิตให้สงบ จนกระทั่งเกิดความรู้แจ้ง ตั้งแต่ในชีวิตประจำวันถึงสูงสุด

ประโยชน์ 1) ในชีวิตประจำวัน : สบายคลายเครียด หายกลัว หลับง่าย ว่องไว มีความพยายาม ทำงานมีประสิทธิภาพ สมองดี แก่โรค สุขภาพดี

2) บุคลิกภาพ : ดูเข้มแข็ง สงบ สุขภาพ สดชื่นผ่องใส สง่า ไม่ซึม อารมณ์มั่นคง แก้ไขปัญหาได้ดี มองผู้อื่นตามความจริง

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (7 ข้อ)

ความหมาย พจนานุกรมพุทธ: การทำโดยแยกคาย ไตร่ตรองแล้ว (เจอแยกคายก็ตอบอันนี้ละกันเยอะมาก!)

พระธรรมปิฎก: อยู่เหนือศรัทธา เริ่มใช้ความคิดเป็นอิสระ รู้จักวิเคราะห์

พุทธพจน์: โยนิโสมนสิการ -> ปราโมทย์ -> ปิติ -> ปัสสัทธิ -> สุข -> สมานิ -> ยถาภูตญาณทัสสนะ -> นิพพิทา -> วิจารณ์ -> วิมุตติ

ถ้าคนธรรมดาจะมาถึง ๗ โยนิโสมนสิการได้ต้องมีกัลยาณมิตรทำให้เกิดศรัทธาก่อน จึงจะมาถึง ๗ โยนิโสมนสิการได้

โยนิโสมนสิการมี 10 แบบ

- 1) สืบสาวเหตุปัจจัย (อิทัปปัจจยตา)
  - 1.1) ปัจจัยสัมพันธ์ - สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี
  - 1.2) สอบสวน - ตั้งคำถาม
- 2) แยกแยะองค์ประกอบ (กระจายเนื้อหา) - แยกส่วนพิจารณาเช่น ชั้น 5
- 3) รู้เท่าทันธรรมดา - เข้าใจความเป็นไปของธรรมชาติ ไม่เที่ยง มี 2 ชั้น
  - 3.1) ชั้น 1 - ดูเหตุปัจจัยโดยไม่ bias
  - 3.2) ชั้น 2 - แก้ไขตามปัจจัย

- 4) แก้ปัญหา (อริยสัจ 4) - 4 ชั้น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
- 5) หลักการและความมุ่งหมาย (อรรถธรรมสัมพันธ์) - ระดับปฏิบัติการ
- 6) คุณโทษทางออก - รู้สัทธา อาทีนวะ นิสสรณะ ไม่มองอะไรด้านเดียว
- 7) คุณค่าแท้คุณค่าเทียม (ปฏิเสวนา) - ใช้ดูสิ่งของว่าอะไรจำเป็น (คุณค่าแท้) หรือไม่จำเป็น (คุณค่าเทียม)
- 8) อุบายปลุกเร้าคุณธรรม (เร้ากุศล/กุศลภาวนา) - ส่งเสริมคุณธรรม
- 9) เป็นอยู่ในปัจจุบัน - จริงๆเป็นส่วนหนึ่งของแบบที่ 8 - ไม่ใช่แค่เฉพาะเรื่องปัจจุบัน แต่เป็นปัจจุบันในทางนามธรรม
- 10) วิภาษวาท - แยกแยกแจกแจงวิเคราะห์ให้ครบทุกด้าน เป็นระบบความคิดของพุทธทั้งหมด

สรุปโยนิโสมนสิการ แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ เพื่อความรู้ตามสถานะ และเพื่อการสร้างคุณธรรม แยกกันอยู่ขณะตั้งต้นความคิด และสติเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ไม่หลุดเป็นโยนิโสมนสิการ

หน่วยที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา & ศาสนพิธี

ธรรมสวณะ (2ข้อ)

- วันแห่งการฟังธรรม = วันพระ - ความสำคัญ : พุทธบริษัทประชุมกัน ทำบุญรอบ 7 วัน สืบทอดศาสนา บูชาพระรัตนตรัย

- หลักธรรม: ทาน (การให้) ศีล (รักษาศีล 5/8) ภาวนา (จิตภาวนา - อบรมจิตให้มีคุณธรรม/ ปัญญาภาวนา - อบรมปัญญาให้เกิดความรอบรู้)

เข้าพรรษา (1-2 ข้อ)

- พระหยุดไม่ต้องไปไหน 3 เดือน เพื่อให้ไม่ไปเหยียบข้าวเสียหาย ถ้าไปก็ต้องจำเป็นและถ้าเป็นกัจฉนิมนต์ก็ได้ 7 วัน ต้องกลับวัด เรียก "สัตตทาภรณีย"

- คนธรรมดา - ใช้ "การอธิฐานทางใจ" เช่น เลิกเหล้า เลิกบุหรี่ (เลิกกับแฟนนี่ไม่ใช่ :P)

ออกพรรษา (1-2 ข้อ)

- มีพิธีปวารณา - พระสงฆ์มาบ่นกันโดยไม่โกรธ
- ตักบาตรเทโว - คนไปทำบุญใหญ่ในวัด เนื่องจากเป็นวันที่พระพุทเจ้ากลับมานโลก

ทอดกฐิน

- ได้ปีละครั้งเท่านั้น วิธีคือ
- 1) จองกฐิน - ไปคุยกับสมภารเจ้าวัด
- 2) เตรียมการ - เตรียมหาผ้ากฐิน เครื่องไตรจีวร จัดเต็ม: 3 ไตร: องค์กรอง 1 ไตร คู่สวดองค์ละ 1 ไตร
- 3) งานพิธี - มักจัด 2 วัน วันแรกเป็นวันฉลององค์กฐิน มีมหรสพสมโภช วันที่สองเป็นวันถวายกฐิน มีพิธีทอดกฐิน

ลอยกระทง - พระแม่คงคา (obvious)

สงกรานต์

- มี 3 วัน: ยกราชเมฆ เนา เถลิงศก
- แปลว่า "ย้ายที่" = ขึ้นปีใหม่
- พิธี 1) ทำบุญตักบาตร 2) สรงน้ำพระ 3) รดน้ำผู้ใหญ่ 4) บังสุกุลอัฐิญาติผู้ล่วงลับ

ศาสนพิธี

เป็นเปลือกของศาสนา มีประโยชน์คือ สร้างความสามัคคี/สร้างศรัทธาเลื่อมใส/คุ้มครองศาสนา/ปลูกปลอบใจชาวพุทธ

หน่วยที่ 7 <ชื่อยาวชี้เกี่ยจพิมพ์>

กับการพัฒนาแบบยั่งยืน

- วิทยาศาสตร์ : พุทธเป็นวิทย์, ค้นคว้าเหตุผล, สอนหลักความจริง
- ประชาธิปไตย : ใช้ความถูกต้อง, เคารพส่วนรวม, เสมอภาค, เสรีภาพ, ภราดรภาพ
- เศรษฐศาสตร์ : เน้นปัจจัย 4, ลดตั้มหา, เน้นลดความยากจน, ขยัน

กับปัญหาสังคมไทย

ครอบครัว

ฆราวาสธรรม 4 : 1)สัจจะ (ซื่อสัตย์) 2) ทมะ (ข่มใจ) 3) ขันติ (อดทน) 4) จาคะ (เสียสละ)

สามต่อภรรยา : ยกย่อง ไม่ดูหมิ่น ไม่นอกใจ ให้ความสำคัญใหญ่ในบ้าน ให้เครื่องประดับ

ภรรยาต่อสามี : ทำงานบ้าน ดูแลญาติทั้งสองฝ่าย ไม่นอกใจ รักษาทรัพย์ ขยัน

พ่อแม่/ลูก : เป็นพระพรหมของลูก (มีกรรมต่อลูก) 2) เป็นบูรพาจารย์ของลูก (แนะนำลูก)

ศาสนา

การปฏิบัติต่อสมณะ 1) ทำเมตตา 2) พุดเมตตา 3) คิดเมตตา 4) เคารพ 5) อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 : จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เกสัช

จริยธรรม

คนไม่สนใจจริยธรรม

ผู้สอนต้องมี: ปิโย (เป็นที่รัก), ครู(นำเคารพ), ภาวนีโย(นำสรรเสริญ), วัตตา (ฉลาด), วจนกขโม (อดทน), คมภีรฐูกต กตตา(อธิบายถูก/ดี), โน จุฎฐาเน นิโยชเย (ไม่ชวนเสื่อม)

ผู้ฟัง: เคารพ, หมั่นเข้าหา, ใฝ่ศึกษา, ต้อนรับเต็มใจ, ฟังคำสอน

ผู้สนับสนุน : วางนโยบายให้ดี มีประสิทธิภาพ ความไม่มีวินัย

ส่งเสริมพฤติกรรม 5 ประการ: 1)ศรัทธา ทำดีได้ดีชั่วได้ชั่ว 2) วิริยะ ขยัน 3) สติ ระลึกถึงจริยธรรม 4) สมาธิ ภาวนา 5) ปัญญา รอบรู้ความจริงในชีวิตและสังคม

วัน	วันที่
ธรรมสวนะ	ขึ้น/แรม 8/15 ค่ำ
เข้าพรรษา	แรม 1 ค่ำเดือน 8
ออกพรรษา	ขึ้น 15 ค่ำเดือน 11(นิยม)/12
ตักบาตรเทโว	ขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 หรือ แรม 1 ค่ำเดือน 11
ทอดกฐิน	แรม 1 ค่ำเดือน 11 ถึงขึ้น 15 ค่ำเดือน 12
ลอยกระทง	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12
สงกรานต์	13 เมษา (12-15 เมษา)